

22.05.2025

Innspill på forslag til endringer i forskrift om fremmede organismer

Sabima takker for muligheten til å gi innspill på forslag til endringer i forskrift om fremmede organismer.

Sabima er positive til den redaksjonelle og språklige oppdateringen av forskriften med formål om å gjøre den mer lesbar. Vi er enige i, og mener det er helt nødvendig, å revidere forskriften i lys av den negative utviklingen som naturpanelets rapport og fremmedartslista dokumenterer.

Vi kommenterer i det følgende utvalgte punkter i høringsnotatet.

1.3

Sabima støtter problembeskrivelsen laget av Miljødirektoratet. I tillegg til de tre hovedutfordringene ved forskriften som Miljødirektoratet har identifisert mener vi det er behov for å klargjøre hva som kreves av grunneiere når det gjelder ansvar for spredning. Dette både fordi det er vanskelig for private grunneiere å vite hva de må forholde seg til, og fordi kommuner er grunneiere. Fremmede skadelige arter er et problem i alle kommuner i Norge, men kommunene har per i dag ingen plikt til kartlegging eller håndtering av fremmede arter utover det en grunneier har. Grunneiers plikter må være tydelige når det gjelder fremmede arter. Videre er det i dag ikke lov å gå inn på grunneiers eiendom og fjerne fremmede skadelige arter, på tross av at fremmede skadelige arter lett kan spre seg fra en tomt til en annen. Ser man til forurensningsloven kan man bruke §7 fjerde ledd til å pålegge grunneier å fjerne søppel. Forutsetningen for å bruke fjerde ledd i forurensningsloven er at området er forurenset eller at det er fare for forurensing knyttet til forsøplingen. Når det gjelder fremmede skadelige arter er et av kriteriene for at de havner på forbudslista (vedlegg 1 i forskrift for fremmede organismer) nettopp at de har høy spredningsevne. Sammenlignes dette med forsøpling er det stort overlap. Videre mener vi det er naturlig å se til forurensningsloven §37 – Pålegg om opprydding. Den nye endringen som trådte i kraft 1.januar 2025 løser flere utfordringer, men vi mener forskriften, selv med endringene, er mangelfull da det er uklart hvilket ansvar grunneier har når det står “hold” og “iverksetter tiltak som kan medføre utilsiktet spredning”.

Vi støtter vurderingen om ressurser knyttet til behandling av søknader bør være betydelige sett i forhold til de mulige naturødeleggelsene, samt kostnadene til bekjempelse, som kan inntreffe dersom det er for lite ressurser til søknadsbehandling. Vi stiller oss bak forslaget om å avvikle kravet om tillatelse og innføre absolutt forbud der konsekvenser av innførsel er kjent som høy risiko for naturmangfoldet.

1.4

Sabima er enige i at målet med endringene må være å gjøre forskriften til et bedre verktøy for å forhindre skader fra fremmede organismer og vi stiller oss bak de tre målsetningene. Samtidig mener vi det mangler et punkt om spredning av arter. Målsetning 1, om styrking av tidlig innsats for å forhindre etablering av nye fremmede arter i Norge er viktig, men vi mener det også må inkludere spredning innad i landet i tillegg til inn til landet. Mange arter er regionalt fremmede og enda ikke spredt til alle deler av Norge. Videre er det nødvendig å hindre spredning av arter til sårbare områder, som for eksempel spredning av fremmede karplanter til fjellområder ved hjelp av massehåndtering. Det er også store områder som blir overtatt av karplanter som lupiner, kanadagullris og fagerfredløs, slike naturmangfoldskatastrofer kan i fremtiden unngås gjennom tidlig innsats mot etablering av rasktspredende karplanter med stor økologisk påvirkning også innenfor Norges grenser. På bakgrunn av dette mener vi et fjerde punkt må være å begrense spredning av allerede etablerte arter slik at det i størst mulig grad bidrar til å forhindre etablering av fremmede skadelige arter på nye områder i Norge med dertil tilhørende endringer.

3.1.

Sabima støtter problembeskrivelsen om manglende hensyn til klimaendringer og nytte samt mangel på forslag om andre organismer. Videre er vi enige i presisering av føre-var-prinsippet i forskriften. Sabima mener en direkte endring i forskriften gir et tydelig signal om hva som skal vektlegges og tydelige føringer for saksbehandlere. Vi støtter forslagene til endring i forskriften under dette punktet.

3.2

Sabima støtter denne endringen og ser hvilken verdi den kan tilføre arbeidet mot spredning av fremmede plantearter.

4.2

Sabima støtter forslaget til forbud mot de syv krabbeartene, og vi mener argumentasjonen om beslag av levende kinaullhåndskrabbe på tross av tillatelse med alt som følger med, er spesielt tydelig. Vi mener videre at også *Mutata victor* bør bli forbudt å innføre da et forbud mot de syv andre kan medføre økning av import av *Mutata victor*. Selv om invasjonspotensialet for denne krabbearten ikke er stort nå er det risiko for at det vil bli flere punkter den kan spre seg fra ved økt import. Sammen med et invasjonspotensiale som er knyttet til klimaendringer og økte temperaturer rundt kysten mener vi at artens potensielle høye økologiske effekt grunnet dens aggressivitet og store spekter av artsgrupper som den har i dietten gjør at den også bør omfattes av forbudet.

4.3

Sabima støtter endringen om å gi Miljødirektoratet hjemmel til å delegere myndighet til å gi tillatelser til utsetting til Statsforvalteren. Vi mener dette er et vesentlig bedre forslag enn å delegere direkte i forskriften.

4.4

Sabima mener økte krav til innhold i søknaden vil styrke forskriften, videre mener vi det er et helt nødvendig grep for å etterleve forskriftens formål om å hindre uheldige følger for naturmangfoldet. Vi vil understreke at dokumentasjon av tiltak er sentralt og at et forpliktende begrep som miljørisikovurdering er nødvendig.

5.1

Sabima støtter endringene om opprydding i forskriften.

5.2

Sabima er enige i at regelverket for utsetting av landlevende planter i hager, parker og andre dyrkede områder må være lettfattelig. Samtidig mener vi at risikoen for spredning av fremmede skadelige organismer ikke kan økes for å

gjøre forskriften lettere å forstå. Vi mener søknadsplikt for arter på vedlegg V må bestå også for utsetting i parker, hager og andre dyrkede områder. Det er også en fordel å beholde vedlegg V hvis man i fremtiden skal sette flere arter på denne listen. Det er flere arter som ikke er på forbudslista, men som har potensiell eller høy til middels høy risiko i fremmedartslista som bør vurderes å settes på vedlegg V. Samtidig har myndighetene her en mulighet til å gi et tydelig signal og legitimitet til hvilke plantearter det er knyttet høy risiko til, dette som et supplement til fremmedartslista som møter motbør i enkelte miljøer. Ved å fjerne regelen om utsatt ikrafttredelse i §33 fjerde avsnitt mener vi forskriften vil bli forenklet nok til å brukes fornuftig. Vi anerkjenner problemet med etterlevelse av forskriften, men mener denne utfordringen må løses andre steder enn i forskriften. Vi er sterkt kritiske til at alle plantearter som ikke er forbudt skal være tillatt fordi dette kan bidra til å øke spredningen av fremmede arter vi vet er skadelige, og ikke minst er potensialet stort for å øke spredningen av fremmede skadelige arter vi ikke har nok kunnskap om i dag, men som kan vise seg å ha høy økologisk risiko og spredningsevne. Argumentet om at de aktuelle artene kan settes fritt ut i hager er reelt, samtidig mener vi offentlige hager og parker bør gå foran og være et forbilde for private hageeiere ved å bruke stedegne arter og arter med lav risiko.

5.3

Sabima støtter forenklingen og sammenslåingen, denne endringen tydeliggjør forskriften betydelig.

5.4

Sabima støtter opprydningen.

5.5

Sabima er kritiske til forslaget om at planter som kan leve hele sin livssyklus på land, men som også kan leve i vann, defineres som landlevende planter dermed blir lovlig å importere uten å søke. I dag har planter som både kan leve i vann og på land blitt vurdert enkeltvis, mens den foreslåtte nye definisjonen gjør at flere planter kan importeres fritt. Miljødirektoratet mener at det fortsatt vil kreve tillatelse for utsetting i hagedammer, sjø og vassdrag, problemet er at når land- og vannlevende planter blir lovlig å importere og selge kan det oppstå problemer med å tydelige kommunisere og håndheve krav om søknad om

utsettelse i hagedammer. Videre skriver Miljødirektoratet at dersom det innføres planter som utgjør risiko for uheldige følger for biologisk mangfold vil det være mulig å regulere disse særskilt. Dette mener Sabima er en løsning med for stor risiko for naturen da vi allerede har mange planter som har blitt flyttet over i høyere risikokategorier når fremmedartslista ble revidert fra 2018-2023. Med økende klimaendringer og global handel er det sannsynlig at artene som nå er i lav risikokategori kan flyttes til en høyere kategori. Flytting til høyere risikokategorier er problematisk for landlevende planter, og for planter som kan leve i vann og som kan spre seg via vannstrømmene vil det være ytterligere problematisk. Sabima frykter at den administrative forenklingen vil gå på bekostning av naturen og at sluttsummen kan bli vanskelige heller enn enklere.

5.6

Sabima støtter forslaget.

5.7

Sabima støtter forslaget.

5.8

Sabima støtter oppheving av bestemmelsene.

Vennlig hilsen

Sabima

V/Generalsekretær